

Een economische adviesraad voor Europa

Auteur(s):

Keuzenkamp, H.A.

Verschenen in:

ESB, 84e jaargang, nr. 4190, pagina 121, 19 februari 1999

Rubriek:

Van de redactie

Trefwoord(en):

eu, emu, politieke, economie

Naast kaas en bloemen moet Nederland ook zijn instituties exporteren. Dat althans menen de aanbidder van het Poldermirakel. Misschien krijgen ze succes, want onlangs heeft de Europese Commissie een 'Mededeling' gepubliceerd over "De aanpassing en bevordering van de sociale dialoog op communautair niveau"¹. Voorzichtig gaan de voorstellen in de richting van een Europese Sociaal Economische Raad.

In de praktijk is zo'n Brusselse SER natuurlijk nog ver weg, al was het maar omdat we geen herkenbare Europese vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers hebben. Weet u wie de voorzitters zijn van het EVV of van Unice (als u al weet wie deze organisaties vertegenwoordigen)? De legitimiteit van veel Europese instellingen is al kwetsief, dat wordt nog erger als een Nederlandse arbeider zich vertegenwoordigd weet door een Franse syndicalist.

Trouwens, in veel lidstaten is op dit moment van een regulier sociaal overleg nog niet eens sprake. In Duitsland bestond het, op landelijk niveau, in de vorm van een jaarlijks theepartijtje ten huize Kohl, alwaar de bondskanselier zijn gehoor met een lange monoloog vermoeide. Het Bündnis für Arbeit, dat als een structureel overlegplatform bedoeld is, bestaat pas sinds de regeringwisseling, heeft geen officiële bevoegdheden en komt vooral in het nieuws omdat nu weer de vakbonden, dan weer de werkgevers er uit weg willen lopen.

Toch komt zo'n Europese sociale dialoog, zo is bij het vaststellen van het Verdrag van Amsterdam afgesproken. Tijdens de bijeenkomst van de Europese Raad in Luxemburg (november 1997) en in de genoemde Mededeling van de Europese Commissie is deze dialoog nader ingevuld. Een belangrijk onderdeel ervan is informatie-uitwisseling. Dat moet leiden tot 'peer pressure' (de burens kijken over je schouder mee), en het in kaart brengen van 'best practices' op sociaal-economisch terrein in de EU. Daar is alles best. Interessanter is het voorstel voor hervorming en versterking van het Permanent Comité voor Arbeidsvraagstukken, PCA. Dit is een kwijnend tripartiet orgaan dat sinds zijn oprichting in 1970 niet veel tot stand heeft gebracht. De Commissie wil dit veranderen. In de toekomst zal het PCA bestaan uit een afvaardiging van de Raad van ministers, de Europese Commissie, acht werknemersvertegenwoordigers (van de bonden EVV en CEC) en acht werkgeversafgevaardigden (van de verbonden Unice, Ceep, Ueapme, Eurocommerce en Copa). Het PCA zal, voorafgaand aan de vergaderingen van de Europese Raad van Ministers, tweemaal per jaar bijeenkomen en de Raad adviseren over sociale aangelegenheden.

In een advies aan de minister van Sociale Zaken gaat de SER-commissie Internationale sociaal-economische aangelegenheden op deze institutionele aanpassing in². De SER-commissie glorieert in bijzaken (door bijvoorbeeld te klagen dat de voorgestelde reductie van het aantal deelnemers van de zijde van sociale partners, van 36 naar 16, nogal fors is). Daarmee is een kans voorbij gegaan om een fundamentele vraag te stellen over de plaats van de sociale dialoog: heeft een corporatistisch model op Europese schaal kans van slagen? Mede in het licht van de naderende Europese verkiezingen is deze vraag interessant, en de SER had er een interessante bijdrage aan kunnen wijden.

Ervan uitgaande dat het gewenst is om de partijen op de arbeidsmarkt in dialoog te brengen, met elkaar en met de Europese beleidsmakers, zijn enkele verwante vragen van groot belang:

- » waarom moeten Raad en Europese Commissie zitting hebben in het Permanent Comité voor Arbeidsvraagstukken?
- » Is een halfjaarlijks vergaderritme voldoende voor het op gang brengen van een echte dialoog?
- » Is, gezien de volstrekt verschillende organisatiegraad en -vorm zowel werkgevers als werknemers het streven naar een 'representatieve' vertegenwoordiging niet al bij voorbaat tot mislukken gedoemd?

Idealiter kan een corporatistisch orgaan draagvlak voor sociaal beleid creëren. De legitimiteit is echter heikel: de vertegenwoordigers zijn niet democratisch gekozen. Voor het PCA geldt dit a fortiori. De belangen zijn niet helder gescheiden (gaan Raad en Commissie zichzelf via het PCA adviseren?), er is te weinig vergaderritme om banden te scheppen, en het probleem van representativiteit (dus ook legitimiteit) is niet opgelost. Het PCA is daarom tot mislukken gedoemd.

Daarom is een alternatief model veel aantrekkelijker. Dat zou bestaan uit het oprichten van een Europese Raad voor Sociaal-Economisch Advies, waarin een aantal gezaghebbende creatieve individuen uit de wereld van werkgevers, werknemers en wetenschap verenigd zijn en met regelmaat adviezen aan de Raad van Europa presenteren. Representativiteit, die toch niet waargemaakt kan worden, wordt niet

gepretendeerd: de individuen zijn uitdrukkelijk geen 'vertegenwoordigers'. Wel kan dit orgaan met regelmaat hoorzittingen organiseren, waar specifieke betrokken partijen (afhankelijk van het thema) tot hun recht kunnen komen. Zo'n adviesraad, waarvan het bloed geregeld wordt verversd en die wordt voorgezeten door een prominente Europese beleidseconoom, zou veel weg kunnen hebben van de effectieve Amerikaanse Council of Economic Advisers

1 Com(1998) 322, 20 mei 1998.

2 [Europese sociale dialoog](#), advies commissie internationale sociaal-economische aangelegenheden, SER 98/18, november 1998.